

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
18 januari 2007

Ons kenmerk
PO/ZO/2007/1410

Onderwerp

Drempel en compensatieregeling
gewichtenregeling basisonderwijs

Sinds 1 augustus 2006 is de nieuwe gewichtenregeling basisonderwijs van kracht. Het criterium om een basisschool voor een leerling al dan niet extra middelen toe te wijzen is het opleidingsniveau van de ouder(s). Het criterium etniciteit is komen te vervallen. Voor kinderen met ouders met een lage of zeer lage opleiding, wordt aan scholen een extra gewicht gegeven van 0,3 of 1,2. De nieuwe regeling wordt in vier jaar ingevoerd. In het schooljaar 2010-2011 is de nieuwe regeling geheel ingevoerd.

In deze brief wordt ingegaan op de uitkomsten van de eerste telling van leerlingen van vier en vijf jaar volgens de nieuwe gewichtenregeling die op 1 oktober 2006 heeft plaatsgevonden. Verder wordt ingegaan op de hoogte van de drempel van de gewichtenregeling voor het schooljaar 2007-2008 en de compensatieregeling.

Met deze brief worden twee toezeggingen nagekomen. In de eerste plaats is tijdens het algemeen overleg over leraren en lerarenopleidingen op 5 oktober 2006 door mij toegezegd dat de Kamer zal worden geïnformeerd zodra de overgangsregeling van de gewichtenregeling en de invoering ervan rond is. In de tweede plaats is in het schriftelijke antwoord bij de behandeling van de onderwijsbegroting 2007 op 11 oktober 2006 toegezegd dat ik de ontwikkeling van de geldstromen in de nieuwe situatie met betrekking tot de drempel van de gewichtenregeling de komende maanden zal monitoren en de Kamer hierover zal informeren.

Leerling-tellingen op 1 oktober 2006

Bij de leerling-tellingen op 1 oktober 2006 zijn bij de 4- en 5-jarigen de criteria van de nieuwe gewichtenregeling toegepast. Op basis van de tellingen kan een beeld worden gegeven van de ontwikkelingen en kunnen voorzichtige schattingen worden gemaakt van de effecten na de gehele invoering van de nieuwe gewichtenregeling. De verschillen tussen de tellingen van 2005 en 2006 worden veroorzaakt door een samengaan van autonome effecten en beleidseffecten.

- Op macroniveau is er een afname van het aantal ouders van basisschoolleerlingen met een (zeer) lage opleiding. Hierdoor ontstaan lagere schoolgewichten.

In heel Nederland liep het gemiddelde schoolgewicht terug van 8,3 per 100 leerlingen in 2004 en 8 per 100 leerlingen in 2005 naar 7,5 per 100 leerlingen in 2006. Aangezien in de nieuwe gewichtenregeling etniciteit als criterium is komen te vervallen en alleen het opleidingsniveau telt, werkt dit extra zwaar door in de tellingen van de nieuwe regeling. De effecten verschillen per gemeente. In de grote gemeenten daalt het gemiddelde schoolgewicht snel door de autonome effecten. In de kleinere gemeenten is het directe effect van de nieuwe gewichtenregeling dat scholen er op vooruit gaan, maar dit effect kan teniet worden gedaan door de autonome terugloop.

- Op schoolniveau zijn er ook verschillen merkbaar tussen de tellingen van 2005 en 2006 door stijgende en dalende leerlingenaantallen en een veranderende leerlingenpopulatie. Voor sommige scholen zijn de effecten van de nieuwe gewichtenregeling groot. Voor het overgrote deel van de scholen zijn de effecten echter beperkt.

Andere oorzaken van veranderingen kunnen zijn: problemen van scholen met het tijdig op orde krijgen van de administratie van ouderverklaringen en het feit dat de controle op de juistheid van de verstrekte informatie is verscherpt.

Hoogte van de drempel

De nieuwe gewichtenregeling kent een drempel. Er worden aan een school extra middelen toegekend als de opgetelde leerling-gewichten een bepaald niveau overschrijden. De drempel in de nieuwe gewichtenregeling daalt de komende jaren van 9% naar 6,4%. Voor de eerste vier schooljaren wordt het percentage bij ministeriële regeling vastgesteld. Voor het schooljaar 2007-2008 is de drempel vastgesteld op 8% (Staatsblad 22 december 2006, nr. 250).

Compensatieregeling gewichtenregeling

Verder is bij de totstandkoming van de nieuwe gewichtenregeling afgesproken dat er een compensatieregeling zou komen om negatieve herverdeeffecten te beperken. Over de opzet van deze regeling is overeenstemming bereikt met het veld. De organisaties hebben aangegeven positief te staan tegenover de uiteindelijke compensatieregeling bij de gewichtenregeling. Eind december 2006 is de compensatieregeling van kracht geworden (Staatsblad 22 december 2006, nr. 250). De compensatie wordt bepaald per bevoegd gezag. De precieze voorwaarden waaronder compensatie aan het bevoegd gezag wordt toegekend, zijn te vinden in de regeling. Door de opzet van de compensatieregeling worden schoolbesturen die er in nominaal leerlingenaantal niet op achteruit zijn gaan, in het schooljaar 2007-2008 volledig gecompenseerd voor de negatieve herverdeeffecten van de nieuwe gewichtenregeling. De schoolbesturen en scholen zijn over de wijzigingen geïnformeerd via de websites www.cfi.nl en www.minocw.nl, en de nieuwsbrief Primair Onderwijs.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria J.A. van der Hoeven